

Vsak delavski svet naj se pripravlja na kongres

Po pravici lahko pričakujemo, da bo bližnji kongres delavskih svetov izreden dogodek v razvoju samoupravljanja proizvajalcev. Na njem bodo predstavniki delavskih svetov iz vse države in vsega gospodarstva ob sodelovanju sindikalnih in političnih organizacij in gospodarskih združenj ter zbornic kakor tudi ob sodelovanju oblastnih organov, pregledali vse dosedanje delo in zbrali pridobljene izkušnje. Delo in priporočila kongresa bodo imela nedvomno pomemben vpliv na naše gospodarstvo in družbeno graditev.

Rezultatov pa ne smemo pričakovati samo od kongresa in od uresničitve njegovih priporočil in sklepov. Velik prispevek k nadaljnjemu razvoju delavskega samoupravljanja lahko zagotovimo tudi med samimi pripravami za kongres. To, kar bo kongres razpravljal za vso Jugoslavijo, to lahko napravi vsak delavski svet zase in za svoje podjetje. Zaželeno je, da bi vsak delavski svet v predkongresnem razdobju zbral dosežene rezultate. To bo najlažje napravil z analizo ekonomskega poslovanja in razvoja podjetja, z ugotavljanjem, kaj je bilo narejenega z lastnimi silami za izboljšanje delovnih pogojev in življenja članov kolektiva. Pri tem je nujno ugotoviti in ločiti vzroke uspehov in neuspehov, ki so bolj posledica objektivnih pogojev, od uspehov in neuspehov, ki so rezultat lastnega truda in iznajdljivosti ali lastnih slabosti in napak. Seveda je treba na temelju vsega tega izdelati pouk in sprejeti sklepe za bodoče delo.

Izkušnje delavskih svetov naj postanejo skupna last vseh kolektivov

V težnji, da bi dosegli napredek v lastnem delu, pa ni nujno, da uporabljamo samo lastne izkušnje. Znano je, da so skoraj v vsakem industrijsko razvitem kraju kakor tudi v vsaki veji delavski sveti, ki uspešno delujejo, kakor tudi taki, ki delajo slabše. V mnogih primerih so zato tudi različni pogoji, vendar je pogosto slabo delo posledica nemarnosti, neznanja in neiznajdljivosti. V številnih podjetjih niso obvladali niti najobičajnejše tehnike glede pripravljanja sej in seznanjanja članov delavskih svetov s problemi podjetja. Kljub temu pa se malo poslužujejo izkušenj drugih. Izkušnje naših delavskih svetov so, če jih vzamemo v celoti, zelo bogate in postati morajo, kolikor je mogoče, skupna lastnina — vsak ima pravico, pa tudi dolžnost, da se z njimi okoristi. Dobro pa bi bilo, da se med predkongresnimi pripravami uporaba izkušenj drugih nekoliko bolj potencira, da se delavski sveti bolj med seboj seznanijo. To je mogoče izvesti tudi z medsebojnimi obiski, pismeno in s širokimi skupnimi sestanki. Po sklepu odbora za sklicanje kongresa bodo delegati za kongres izvoljeni v večini primerov na okrajnih ali občinskih konferencah predstavnikov delavskih svetov posameznih gospodarskih področij. Te konference lahko koristno služijo tudi za razpravljanje o dosedanjem delu in o problemih delavskih svetov na nekem gospodarskem področju ali na nekem ozemlju.

Seveda delujejo delavski sveti v okviru vsega našega gospodarskega in družbenega mehanizma. Stevilne ovire, ki preprečujejo nadaljnji razvoj samoupravljanja proizvajalcev, niso v domeni pristojnosti delavskih svetov. To pa nikakor ne pomeni, da delavski sveti ne morejo mnogo prispevati, da bi bile hitreje in uspešneje odpravljene. To je prav tako ena izmed osnovnih nalog kongresa in torej tudi predkongresnih priprav. Delavski sveti in konference, ki bodo izvolile delegate, lahko pomagajo tudi odboru za sklicanje in pripravo kongresa s svojimi nasveti, priporočili, predlogi in poudarjanjem vzrokov določenih slabosti v preteklosti, prav tako pa tudi z objavljanjem svojih pozitivnih izkušenj in uspehov.

Obveznosti delegatov, ki bodo sodelovali v delu kongresa

Delegatom za kongres je treba pomagati in jih zadolžiti, da se bodo vsestransko pripravili za kongres. Po predlogu odbora bo kongres delal v sedmih komisijah, v katerih bodo razpravljali o problematiki splošnega značaja, to je o tisti problematiki, ki neposredno zanima vse delavske svete, kakor tudi v petih komisijah, ki bodo razpravljale o specifičnih problemih. Tako delo bo omogočilo, da bo veliko delegatov lahko sodelovalo pri razpravljanju in da bodo vsi

»Mislim, da danes v naši državi in tudi izven nje ni človeka, ki bi se pošteno lotil analize izkušenj delavskih svetov, pa bi bil pripravljen zanikati nesporno pozitivno uveljavitev delavskih svetov v našem družbenem razvoju. Ta uveljavitev je tako uspešna, krepka in bogata raznih pozitivnih socialističnih posledic na vseh področjih družbenega življenja, da danes že lahko trdimo, da delavski sveti niso samo specifičnost našega razvoja, temveč so — v taki ali drugačni obliki — nujna prvina mehanizma socialistične demokracije na prehodu iz kapitalizma v socializem sploh.«

(Edvard Kardelj: »Štiri leta izkušenj«)

problemi vsestransko osvetljeni. Iz predloženega programa za delo kongresa sta razvidni osnovna vsebina in metoda njegovega dela, to pa omogoča vsakemu posamezniku, da se vnaprej pripravi in odloči, v kateri komisiji bo sodeloval. To prav tako omogoča, da se delegat nekega gospodarskega področja v okraju, če jih je več, med seboj dogovore in sporazumeje, v katerih komisijah bo vsak izmed njih sodeloval in katere probleme in predloge bo načel in podal, seveda kolikor mislijo, da je podajanje določenih predlogov in problemov potrebno.

Se nekaj besed o tem, kako naj delavski sveti izkoristijo razdobje priprav

Bilo bi koristno, da bi delavski sveti izkoristili razdobje predkongresnih priprav za ureditev svoje dokumentacije, ki bi lahko koristno služila, da bi mogli danes ali jutri v celoti videti pot samoupravnih organov, njihovo delo in razvoj. Vsako podjetje ima svojo zgodovino. Prehojeni koraki na poti kolektivnega upravljanja proizvajalcev imajo izreden pomen in so dragoceni podatki z družbenega, gospodarskega in zgodovinskega stališča.

Izkušnje naših delavskih svetov so zelo bogate. Pot, ki so jo do danes prehodili, je velika in naporna, delavski sveti so bili ustvarjeni in so se razvijali v burnem razdobju življenja naše države in naših narodov. Delovali in borili so se z različnimi gospodarskimi težavami, z zaostalo tehnično in delovno organizacijo, prav tako pa tudi z ostanki starih pojmovanj in starih navad v vrstah delavskega razreda, a tudi v samih delavskih svetih. Pomanjkanje izkušenj in zglede so nadomestili z revolucionarnim elanom, požrtvovalnostjo, ko so stalno iskali nove poti in nove metode ter smelo reševali tudi največje ekonomske in organizacijske probleme. Temeljni vzrok njihovega uspeha v dosedanjem razdobju je v tem, ker so se v vsakdanji praksi upravljanja stalno naslanjali na svoje kolektive, na delavski razred — na ta neusahljivi vir ustvarjalne sile in revolucionarnega poleta. V trdni povezanosti z delavskim razredom in ne pozabljajoč niti za trenutek, da so samo njegovi izvršni organi, leži temeljno jamstvo tudi za bodoče delo in razvoj delavskih svetov. Tudi ta kongres bo krepka manifestacija socialistične zavesti in ustvarjalne sile našega delavskega razreda kot proizvajalca in kot upravljalca.

Ivan Božičević